

Λεξιπενία και δανεισμός

Διάβασα με πολύ ενδιαφέρον στο περιοδικό «Πολίτης» της 23ης Αυγούστου το άρθρο «Ομιλείτε ελληνικά;» του κυρίου Ιάκωβου Χρίστου, φιλόλογου. Το κείμενο συζητάει την κατάσταση της ελληνικής γλώσσας σήμερα και είναι αντιπροσωπευτικό τού πώς γίνεται αντιληπτή από μια μεγάλη μερίδα της κοινής γνώμης.

Η πραγμάτευση του θέματος διαπνέεται από έντονη ανησυχία για την ελληνική γλώσσα αλλά και από αγωνία για τις προοπτικές της ακόμα και να επιβιώσει. Βεβαίως, η μέριμνα για την καλλιέργεια, η καλλιέργεια της γλώσσας και η ακριβολογία βρίσκονται στην καρδιά κάθε προηγμένου πολιτισμού. Επίσης, αποτελούν αντικείμενο κάθε φιλόλογου, αλλά και κάθε μορφωμένου ανθρώπου.

Διαβάζοντας το συγκεκριμένο άρθρο διαπίστωνα ότι ο συγγραφέας του έχει προβληματιστεί έντονα για κάποια θέματα γλωσσικής χρήσης. Ταυτόχρονα ωστόσο μου δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι, τουλάχιστον σε αυτή την περίπτωση, οι ανησυχίες και η αγωνία του για την ελληνική γλώσσα ξεκινούν από παρανοήσεις κι κάποιες παραναγνώσεις, όχι από εμπειρικά δεδομένα και χειροπιαστά γεγονότα. Έτσι, παρότι το πάθος για τη γλώσσα είναι έκδηλο, δυστυχώς δε δείχνει να συνοδεύεται από την ανάλογη εποπτεία των γλωσσικών επιστημών κι από την απαραίτητη εμβάθυνση σε ζητήματα σχετικά με τη φύση της γλώσσας καθεαυτής.

Ο κύριος Χρίστου αισθάνεται ότι η ελληνική γλώσσα κινδυνεύει. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται στην «ψευδαίσθηση ότι κατέχουμε και μιλούμε τη μητρική μας γλώσσα». Η διατύπωση αυτή είναι τουλάχιστον ατυχής: η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων κατέχουν και μιλούν τουλάχιστον μία μητρική γλώσσα, αυτό δεν επιδέχεται καμιά αμφισβήτηση. Εάν τώρα αυτή η γλώσσα διαφέρει από τις παλιότερες μορφές της ή από την επίσημη ποικιλία, αυτό είναι ένα άλλο ζήτημα, κοινωνικό και πολιτικό εν τέλει. Γενικά, άγλωσσοι ή ολιγόγλωσσοι άνθρωποι δεν υπάρχουν, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις με βαριές διαταραχές νευρολογικής φύσεως.

Αμέσως μετά γίνεται λόγος για την «αποψίλωση, υποβάθμιση, κακοποίηση και νόθευση» της γλώσσας μας. Κρίνοντας από την παράθεση του (εντελώς ατεκμηρίωτου κι αβάσιμου) κλισέ περί ανθρώπων με λεξιλόγιο 200-300 λέξεων, ο κύριος Χρίστου ταυτίζει τις τέσσερις αυτές πληγές με την εικαζόμενη συρρίκνωση του λεξιλογίου της ελληνικής. Παρά τους σχετικούς ισχυρισμούς (πάντοτε ατεκμηρίωτους, αβάσιμους και χωρίς παραπομπές στην έρευνα) δε υπάρχει καμιά απολύτως ένδειξη ότι κάτι τέτοιο συμβαίνει.

Ένα τελευταίο σημείο: ο κ. Χρίστου αφιερώνει μεγάλο μέρος του άρθρου του στη σκιαγράφηση με ζηρό και άμεσο τρόπο, αλλά και με αναπόφευκτη υπερβολή, κάποιων δανείων («παρεισφρήσεις» τα ονομάζει) από τα αγγλικά στα ελληνικά. Ωστόσο, δεν υπάρχει λόγος ανησυχίας: όσα από αυτά επιζήσουν μέχρι την επόμενη δεκαετία, θα ενσωματωθούν στη γλώσσα και θα προστεθούν στη χορεία ελληνικών λέξεων μη ελληνικής προέλευσης, όπως παράδεισος από τα περσικά, αμίν και οθόνη από τα εβραϊκά, γλέντι, ταψί και καφές από τα τούρκικα, φουστάνι από τα αραβικά, μπουγάδα από τα καταλανικά, πιάτο και πουκάμισο από τα ιταλικά -και ούτω καθεξής.

1. α) Ποια είναι τα επιχειρήματα όσων ισχυρίζονται ότι η γλώσσα διέρχεται κρίση; (60-80 λέξεις)

.....
.....
.....
.....

β) Ποια είναι τα αντεπιχειρήματα του συντάκτη του κειμένου;

.....
.....
.....
.....

2. α) Να χρησιμοποιήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις σε προτάσεις:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

β) να βρείτε συνώνυμα των υπογραμμισμένων λέξεων:

.....
.....
.....

3. Να εντοπίσετε στο κείμενο έξι περιπτώσεις μεταφορικής/συνυποδηλωτικής λειτουργίας.

1.	4. ....
2.	5. ....
3.	6. ....

4. Να εντοπίσετε τα δομικά στοιχεία της 4^{ης} και της 5^{ης} παραγράφου. (επάνω στη φωτοτυπία)

5. Να μετατρέψετε τη σύνταξη αναλόγως, από παθητική σε ενεργητική ή από ενεργητική σε παθητική.

η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων μιλούν τουλάχιστον μία μητρική γλώσσα .....

.....

ο κ. Χρίστου αφιερώνει μεγάλο μέρος του άρθρου του στη σκιαγράφιση .....

.....

τα δάνεια θα ενσωματωθούν στη γλώσσα και θα προστεθούν στη χορεία των μη ελληνικών λέξεων.....